

Páni z Hradce a Slavatové z Chlumu a Košumberka: Vladaři domu hradeckého

recenze knihy

V zemích Koruny české zaujímali významné společenské postavení páni z Hradce i Slavatové z Chlumu a Košumberka. Zanechali kulturní dědictví v podobě hradů, zámků, urbanistických celků měst a v osobách Adama II. z Hradce či Viléma Slavaty také výraznou stopu v dobovém politickém dění. Sňatkem Viléma Slavaty s Lucií Otýlíí z Hradce se dosavadní sídla pánů erbu zlaté pětিলisté růže v modrém poli štítu stala dědictvím i domovem Slavatů. Vílém Slavata z Chlumu a Košumberka nadále užíval titulu vladaře domu hradeckého, přežil svoji defenestraci dne 23. května 1618, zemřel dne 19. ledna 1652 ve věku osmdesáti let, ale dosud o něm nebyla napsána odborná monografie. O Slavatovi, v rámci knihy o obou rodech, nyní píše Pavel Juřík.

Obdobně jako ve svých předešlých svazcích autor text rozděluje – výjimečně na dvakrát dvě poloviny – rodové dějiny a přehled vlastněných sídel. Značnou pozornost rovnovážně věnuje jednotlivým mužům a ženám erbů zlaté pětিলisté růže (páni z Hradce) a tři zlatých pruhů (Slavatové) v modrém poli štítů a jejich mocenské i kulturní roli ve středověkém, renesančním a raně barokním období, s přesahy do ciziny. Publikuje mnoho informací především o politických a hospodářských dějinách i společenských kontaktech členů obou rodů, vůči králi Jiřímu z Poděbrad i panovnickým dynastiím Přemyslovců, Lucemburků, Jagellonců a zejména Habsburků. Juřík objektivně posuzuje působení Viléma Slavaty v době po Bílé Hoře a dokazuje jeho loajalitu především zemím Koruny české a teprve poté vládnoucím císařům Ferdinandovi II. a jeho synovi Ferdinandovi III.

Knihu doplňují aktuální snímky exteriérů a unikátních interiérů zámků Jindřichův Hradec, Telč, Žirovnice, Dačice, Červená Lhota a dále Nová Bystřice, Chlum u Třeboně, Stráž nad Nežárkou, Čestín, Polná, Přibyslav či hradů Landštejn, Košumberk a Roštejn, včetně kresebných rekonstrukcí jejich zaniklé podoby a také reprodukce či fotografie erbovnických památek. Některé z nich autor chybně popisuje či zaměňuje – v erbu města Tábora se mj. nalézá černý orel (kreslí se jako dvouhlavý), udělený císařem Zikmundem Lucemburským, nikoliv orlice (kreslí se jako jednohlavá), růže se vždy skládá z listů (zde je pěticipá!) a nad první bránou jindřichohradeckého zámku je heraldicky vpravo vytesán erb pánů z Hradce, nikoliv Slavatů.

Text obsahuje několik faktografických omylů – Petr Vok z Rožmberka se s Kateřinou z Ludanic oženil dne 14. února 1580 (nikoliv 26. dubna 1581), archivář Teplý se nejmenoval Václav, ale František, bitva u Vilémova se odehrála v roce 1469 - v knize uvedený letopočet 1471 se spíše shoduje s rokem úmrtí krále Jiřího z Poděbrad, rod Slavatů nevymřel v roce 1693, ovšem správné datum 21. července 1712 je v této souvislosti zmíněno až napodruhé a dědicům Slavatů Czerninům z Chudenic titul vladaře domu hradeckého nepotvrdil císař Leopold II., ale Leopold I. Nesprávně jsou také uvedena příjmení (Ericera) italského stavitele, kterým byl Antonio Ericer či uherského církevního hodnostáře (Bakác), jímž byl Tamas Bakócz. Někde se popiska neshoduje s reprodukcí – pod snímkem s vyobrazením volby Jiřího z Poděbrad českým králem je sděleno, že se jedná o rekonstrukci podoby jindřichohradeckého hradu ve 14. století ...

Kniha Páni z Hradce a Slavatové z Chlumu a Košumberka: Vladaři domu hradeckého je informativně kvantitativní, graficky kvalitní a čtenáře může inspirovat k návštěvě lokalit spjatých s oběma šlechtickými rody. Proto je nešťastné, že obsahuje nesprávné údaje.

Pavel Juřík: Páni z Hradce a Slavatové z Chlumu a Košumberka: Vladaři domu hradeckého, ISBN: 978-80-284-0365-2, 160 str., Euromedia Group a.s., v edici Universum, 1.vyd., Praha – rok 2026.

Autor textu: Stanislav Vaněk